

Formularz zgłaszania uwag do projektu Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

L.p.	Podmiot zgłaszający uwagę	Tytuł rozdziału/ podrozdziału, strona	Treść uwagi
1	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	Uwagi ogólne	Pomimo deklaracji wdrożenia zdecentralizowanego modelu polityki regionalnej, projekt KSRR w zasadzie się do tej kwestii nie odnosi, co najwyraźniej unaocznia brak koncepcji decentralizacji wielu strumieni finansowych obecnych na poziomie centralnym. Projekt KSRR nie zawiera wiarygodnej propozycji strukturalnego wzmocnienia systemu finansów JST. Powielono jedynie postulaty z SOR, nie wskazując konkretnych działań w tym zakresie. Oznacza to, że brakuje mocnych podstaw dla skutecznej realizacji celów KSRR.
2			Projekt KSRR drugorzędnie traktuje koordynacyjną funkcję polityki regionalnej państwa, nie zapewniając dostatecznych narzędzi koordynacji polityk sektorowych. Wskazuje na to także niski stopień spójności projektu KSRR z projektami innych strategii krajowych (np. w obszarze transportu czy energetyki).
3			Zawarte w projekcie KSRR ramy finansowe są trudno weryfikowalne i mało wiarygodne, głównie w odniesieniu do środków krajowych. Trudno zgodzić się z przyjętym podejściem, według którego wszystkie – pozostające bez związku z KSRR – publiczne środki rozwojowe, których wartość w oparciu o dane historyczne ekstrapolowano na kolejne lata, będą rzeczywiście i bezpośrednio służyły realizacji celów KSRR. Poza tym, projekt KSRR – pomimo deklaracji przeniesienia ciężaru finansowania polityki rozwoju na źródła krajowe – wyraźnie wskazuje, że to środki Polityki Spójności UE będą w tym zakresie decydujące.
4			Proponowane działania i dziedziny współpracy rządu i JST są często niespójne lub mają zbyt ogólnikowy charakter. Trudno jest wskazać zasady i kryteria, jakimi się posłużono przy ich definiowaniu. Brak hierarchii proponowanych rozwiązań powoduje, że KSRR oferuje raczej „gieldę pomysłów” niż klarowną wizję pól współpracy, w tym zasad łączenia zasobów finansowych administracji rządowej i JST. Ponadto, w zdecydowanej większości działania te mają charakter wyłącznie organizacyjno-analityczny (analiza trendów, diagnozowanie barier, identyfikacja priorytetów itp.). Nie wyjaśniono jak mają się one przełożyć na osiągnięcie konkretnych efektów w zakresie wzmocnienia konkurencyjności, czy szans rozwojowych obszarów, do których są adresowane.
5			Choć projekt KSRR podkreśla, że zarządzanie rozwojem regionu to podstawowa kompetencja samorządów województw, to jednak nie przyznaje należytej im roli w procesie identyfikacji kluczowych dla rozwoju regionu przedsięwzięć. KSRR winna jednoznacznie wskazać, że do zadań samorządu województwa należy m.in. planowanie i zarządzanie środkami lub

			co najmniej uzgadnianie przedsięwzięć w ramach kilku wskazanych w niej programów (np. Program na rzecz rozwoju oraz konkurencyjności regionów poprzez wsparcie lokalnej infrastruktury drogowej).
6			<p>Projekt KSRR traktuje miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją jako OSI obligatoryjne dla wszystkich strategii rozwoju. Nie kwestionując propozycji wyznaczenia ww. OSI, należy zwrócić uwagę, że:</p> <ol style="list-style-type: none">KSRR powinna proponować przejrzystą i uzasadnioną merytorycznie metodykę wyznaczania tych obszarów, których mapa będzie zmieniać się w czasie na podstawie aktualizowanych danych;KSRR powinna zobowiązać wszystkich ministrów do uwzględnienia OSI obligatoryjnych we właściwych strategiach krajowych (co teraz nie dzieje się nawet w minimalnym stopniu);zawarta w projekcie KSRR definicja OSI wyklucza automatyczne „przenoszenie” OSI obligatoryjnych do strategii rozwoju województw, wskazuje bowiem, że wszystkie definiowane w tych strategiach OSI są wyznaczone na etapie ich tworzenia i w oparciu o zdefiniowane regionalnie wyzwania, problemy i potencjały rozwojowe.
7			<p>Z dużym zaniepokojeniem należy odbierać zarysowane w projekcie KSRR tendencje przeciwstawienia sobie:</p> <ol style="list-style-type: none">rozwoju obszarów metropolitalnych oraz miast średnich i małych: są to bowiem organizmy, które wzajemnie się uzupełniają, tworząc sieć powiązań funkcjonalnych między sobą oraz z obszarami wiejskimi – to m.in. od gęstości i jakości tych powiązań zależy, czy mechanizm przeciwdziałający narastaniu dysproporcji terytorialnych będzie sprawny;samorządu województwa oraz samorządów lokalnych: proponowanemu (słusznemu) postulatowi wzmocnienia roli samorządu lokalnego w polityce rozwoju towarzyszy bowiem zastrzeżenie, że to on stanie się głównym partnerem strony rządowej, która bezpośrednio do niego – i często z pominięciem samorządu województwa – adresować będzie swą interwencję.
8			Projekt KSRR nie dostrzega problemu deficytu zasobów pracy, który stanowi istotną barierę rozwoju społeczno-gospodarczego. Brakuje wskazania działań, jakie powinny być podjęte w związku z pozyskiwaniem zewnętrznych zasobów pracy. Kwestia polityki migracyjnej została w dokumencie całkowicie pominięta.
9			Projekt KSRR nie identyfikuje konieczności wzmocnienia roli regionów w kształtowaniu systemu edukacji. Tymczasem, samorząd województwa jest prawnie odpowiedzialny za koordynację szkolnictwa zawodowego w skali regionu, co powinno zostać wsparte stosownymi zmianami ustawowymi i publicznymi środkami finansowymi.

10		Podnoszenie jakości zarządzania rozwojem, w tym wzmacnianie potencjału administracji, słuszenie stanowi cel KSRR. Jednak proponowane działania są zdefiniowane na wysokim poziomie ogólności, jest ich zbyt dużo, a dodatkowo nie wskazano źródeł ich finansowania.
11		<p>Niezrozumiałe i bardzo wątpliwe z punktu widzenia formalno-prawnego jest odstępianie od strategicznej oceny na środowisko (SOOŚ) projektu KSRR. Zgodnie z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. <i>przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają m.in. projekty polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.</i></p> <p>Jeżeli projekt KSRR nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, co zdaje się być powodem odstępiania od SOOŚ, to znaczy, że autorzy dokumentu nie traktują poważnie ani zakresu interwencji opisanej w KSRR, która zdecydowanie takie ramy wyznacza, ani systemu realizacji KSRR.</p> <p>Odstąpienie od SOOŚ może również spowodować problemy formalne podczas negocjowania z KE programów operacyjnych polityki spójności 2021+.</p>
12	Wprowadzenie – prace nad KSRR	Nieprawdziwe jest stwierdzenie, że projekt KSRR uzyskał akceptację przedstawicieli samorządów województw.
13	Wyzwania rozwojowe kraju i regionów do 2030 roku w świetle analiz terytorialnych – uwagi ogólne	Część diagnostyczna wymaga weryfikacji pod kątem doboru zmiennych analitycznych. Obecny dobór danych, jak i sposób ich prezentacji często nie uzasadnia przyjętych wyzwań rozwojowych. Rozszerzenia o wątki przyczynowo-skutkowe wymaga interpretacja danych, w wielu przypadkach niewykraczająca poza opis zmian wartości wskaźników. Problematiczny jest też sposób wnioskowania, uzasadniający potrzebę podejmowania interwencji w oparciu o wykluczające się przesłanki np. niska dostępność transportowa, czy słaba atrakcyjność inwestycyjna Polski Wschodniej, podobnie jak dobrze rozwinięta sieć transportowa oraz wysoka efektywność pozyskiwania inwestorów dla Śląska.
14		Uporządkowania i uzupełnienia wymagają informacje dot. kultury. Wymienia się je dwukrotnie: w kapitale społecznym (koncentrując się na bibliotekach i świetlicach) a później kultura pojawia się wyzwaniach dotyczących infrastruktury, chociaż w samym rozdziale o infrastrukturze autorzy nie analizują ani infrastruktury kulturalnej, ani dostępności do obiektów czy oferty kultury, a jest to wskazane (w kontekście marginalizacji).
15	Wyzwanie 1, s. 7	Pominięto proces imigracji, który jest istotny z punktu widzenia regionalnych rynków pracy, a w perspektywie kilku dekad stanie się kluczowy dla funkcjonowania całego państwa.

16	Wyzwanie 2.2, s. 11	W pierwszym akapicie wymieniono województwa o wysokiej koncentracji bezrobocia. Jednocześnie poniżej znajduje się mapka dot. spadku stopy bezrobocia, do której autorzy się nie odnoszą, a świadczy ona, że te właśnie wymienione województwa charakteryzują się jednocześnie najwyższymi w kraju spadkami bezrobocia (efekt bazy). To istotne z punktu widzenia dalej wyznaczanych obszarów zmarginalizowanych, a ściślej już obserwowanymi pozytywnymi trendami na rynku pracy. Wskazane jest dodanie tej informacji.
17	Wyzwanie 2.3, s. 12	W kapitale społecznym brakuje informacji dot. uczestnictwa w wyborach, a to dobra i popularna miara postaw obywatelskich i zaangażowania w życie publiczne.
18	Wyzwanie 4.1, s. 20	Diagnoza infrastruktury transportowej jest wybiórcza i niejednokrotnie zbyt szczegółowa w stosunku do rangi dokumentu. Rozdział ten pomija transport lotniczy oraz w niewystarczającym stopniu analizuje regionalną i lokalną komunikację autobusową. Rozdział ten wymaga również uzupełnienia o mapy poglądowe (załączono tylko sieć dróg). W dokumencie pominięto transport towarowy, a jednocześnie zawarto pewne (wybiórcze) informacje dotyczące portów morskich (przy czym w tym zakresie nie przedstawiono problemów związanych z infrastrukturą dostępową szczególnie od strony lądu). Nie wiadomo zatem, które elementy infrastruktury transportowej (cały transport, czy tylko pasażerski) są istotne z punktu widzenia prowadzenia polityki regionalnej i na jakich działaniach należy się skupić.
19	Wyzwanie 4.2, s. 23	Diagnozę w zakresie dostępu do usług publicznych (infrastruktura techniczna) ograniczono do szczegółowego opisu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz, w niewielkim stopniu, do sieci przesyłowych, pomijając całkowicie kwestie zaopatrzenia mieszkańców Polski w ciepło, energię elektryczną, czy gospodarkę odpadami.
20	Wyzwanie 4.3, s. 26	Brak analizy pozostałych kadr medycznych (poza lekarzami). Bardzo ważnym problemem jest brak pielęgniarek i położnych.
21	Wyzwania dla polityki regionalnej, s. 26	Po raz kolejny, wyzwania nie są powiązane z przedstawioną diagnozą – w opisie rozdziału 4 nie przedstawiono żadnych analiz dotyczących instytucji kultury, kwestii związanych z OZE, niskoemisyjną gospodarką, stanem infrastruktury energetycznej.
22	Wyzwanie 5.2, s. 28	Projekt KSRR nie proponuje „ścieżki” integracji działań z obszarów rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego. Ponadto, w zakresie planowania przestrzennego nie diagnozuje podstawowego problemu, jakim jest słabość systemu prawnego. Zasadna jest jednak wskazana w projekcie KSRR nieadekwatność miejscowych planów do rzeczywistych potrzeb zagospodarowania terenu, a także krytyka realizacji strategicznych inwestycji w trybie specustaw. Jednakże zaproponowane sposoby usprawnienia planowania przestrzennego są ogólnikowe, a ich skuteczność – nieweryfikowalna.
23	Wyzwanie 6, s.32	Problemy województw Polski wschodniej czy Śląska nie mają uzasadnienia w diagnozie. Wręcz przeciwnie, kumulacja

			negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych w innych częściach kraju jest co najmniej taka sama, lub większa (Pomorze Środkowe, Polska centralna). Nie zostało to jednak przełożone w projekcie KSRR na adekwatne działania realizacyjne. Podczas gdy obszary Polski Wschodniej i Śląska są nie tylko wskazane jako OSI i objęte (w przypadku Polski Wschodniej) Programem ponadregionalnym, ale również dedykują się im indywidualne instrumenty wsparcia.
24	1.2. Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, s. 55		Projekt KSRR bez uzasadnienia zawęża zagadnienia adaptacji do skutków zmian klimatu oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii wyłącznie do miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.
25			W ramach działań dot. wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich i tracących funkcje społeczno-gospodarcze przewiduje się na poziomie regionalnym wsparcie inwestycyjno-doradcze regionów dla miast średnich – komplementarne do działań na poziomie krajowym. Zapis ten jest niejasny, brak informacji nt. zakresu wsparcia, przy uruchamianiu tego typu możliwości wskazane byłoby objęcie działaniami wszystkich JST.
26	1.5.2. Infrastruktura komunalna, s. 59-60		Proponuje się aby, w ramach zaopatrzenia w wodę wspierane były także działania na rzecz poprawy jakości wody pitnej. Jednocześnie zwraca się uwagę, żeby działania z zakresu zaopatrzenia w wodę i oczyszczania ścieków zostały dodane do listy wspieranych działań na s. 60.
27			Nie można się zgodzić ze stwierdzeniem, że zanieczyszczenia te powstają tylko w wyniku spalania odpadów w sektorze bytowo-komunalnym. Równie, a może nawet bardziej istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego jest spalanie niskiej jakości paliw stałych w przestarzałych źródłach ciepła. Fakt ten powinien zostać uwzględniony w KSRR.
28			W wątku dotyczącym infrastruktury społecznej w projekcie strategii, brakuje odniesienia do tworzenia, rozbudowy nowych obiektów infrastruktury społecznej, szczególnie w obszarze pomocy społecznej.
29	1.5 Infrastruktura wspierająca dostarczanie usług publicznych, s. 61-62		Wskazuje się, że na poziomie regionalnym powinny być tworzone warunki do rozwoju elektromobilności, natomiast na chwilę obecną brak współpracy poziomu krajowego z regionalnym, konkursy krajowe dotyczą wyłącznie działań na poziomie lokalnym – brak możliwości sfinansowania strategii rozwoju ekomobilności na poziomie regionalnym (Program GEPARD II), która byłaby dobrym punktem wyjścia dla planowania i realizacji spójnych działań w obszarze ekomobilności w regionie.
30	2.1.3. Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego, s. 66		Zapis „ (...) wczesnego wykrywania problemów zdrowotnych osób w wieku produkcyjnym” jest bardzo ograniczający zarówno do działań profilaktycznych, jak i grup wiekowych. Realizacja regionalnych programów powinna skupić się przede wszystkim na eliminowaniu zdrowotnych czynników ryzyka, poprzez wdrażanie działań dotyczących zapobiegania występowaniu i rozwojowi chorób, w szczególności

			cywilizacyjnych. Powyższy zapis wyklucza przykładowo rehabilitację.
31			W ramach celu zastosowano nieefektywne podejście polegające na rozdzielaniu przedsiębiorczości (pod względem charakteru i wsparcia) w dużych miastach oraz w miastach małych i na obszarach wiejskich. Celem powinno być zachęcanie wszystkich przedsiębiorstw do wykorzystywania innowacji (oraz tworzenia własnych rozwiązań), zaś oferowane mechanizmy wsparcia powinny być uzależnione wyłącznie od zapotrzebowania przedsiębiorstw z konkretnych terenów. Ponadto, odpowiedzialność za rozwój innowacyjności została przeniesiona na szczebel regionalny, nie przewidziano roli państwa w obszarze tworzenia odpowiedniego prawodawstwa w tym zakresie.
32		2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym, s. 67-71	O ile słuszny jest zapis tworzenia rejestrów instytucji świadczących usługi dla przedsiębiorców, o tyle: <ul style="list-style-type: none">• wątpliwe jest podejście, w którym funkcjonować miałby tylko jeden taki rejestr w kraju (Baza Usług Rozwojowych), zwłaszcza że obecnie BUR nie spełnia wielu oczekiwań i wymagań firm (w szczególności firm innowacyjnych). Regiony/podmioty regionalne również należy zachęcać do tworzenia takich rejestrów, głównie pod kątem usług, na których zapotrzebowanie zgłaszają lokalni/regionalni przedsiębiorcy, w szczególności wpisujący się w RIS.• stosowanie mechanizmów akredytacyjnych i monitorowanie efektywności i jakości usług powinno być ściśle powiązane z wpisaniem usługi do rejestru (zastosowane przed, a nie dopiero w dalszej kolejności jak zapisano projekcie KSRR). Przydatne byłoby opracowanie na poziomie krajowym standardów dobrej jakości usług różnego rodzaju (doradczych, szkoleniowych, specjalistycznych).
33			Trudno zgodzić się z podejściem, w którym dopiero na dalszym etapie należałoby myśleć o sieciowaniu, czy też specjalizacji IOB, ponieważ właśnie upowszechnianie takiego podejścia zapewniłoby lepszy dostęp przedsiębiorstw do szerokiego wachlarza usług w zależności od ich potrzeb. Sieciowanie i specjalizacja IOB zwiększyłaby także możliwości samofinansowania się IOB, na co położono zbyt mały akcent w projekcie KSRR.
34			Projekt KSRR nie podaje definicji/nie rozwija idei promocji patriotyzmu gospodarczego. O ile w kontekście umiędzynarodowienia przedsiębiorstw promocja jest nieodzownym elementem (wymagającym wsparcia publicznego), o tyle powiązanie z tym promocji patriotyzmu gospodarczego wydaje się nieadekwatne. Kształtowanie postaw i zachowań konsumentów nie powinno być przedmiotem zainteresowania KSRR.
35			Projekt KSRR nie podejmuje tematu rozwoju i wsparcia dla dużych przedsiębiorstw, które są lokomotywami rozwoju regionalnego i lokalnego, często podstawą funkcjonowania obszarów inteligentnych specjalizacji czy klastrów kluczowych.
36			Budowanie gospodarki o obiegu zamkniętym, o którym mowa w Zasadzie 7: Zrównoważone inwestowanie powinno

			<p>zostać zdecydowanie mocniej zaznaczone w celu 2.2. Rozwój, promocja i wprowadzanie modeli biznesowych zgodnych z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym może być jedną z istotnych regionalnych przewag konkurencyjnych. Ograniczenie wdrażania gospodarki cyrkularnej tylko do zagadnień związanych z gospodarką odpadami oraz ściekami jest podejściem zdecydowanie zawężającym i ograniczającym szanse rozwojowe jakie może przynieść przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym.</p>
37			<p>Przypisana funkcja dla OWES (doradcza i przygotowująca PES do korzystania z pożyczek) wymusza dedykowanie działań przygotowujących OWES do takiej funkcji (podnoszenie kompetencji i wyposażanie w aktualną wiedzę pracowników OWES). Jedną z bolączek Ośrodków obecnie jest to, że nie mogą inwestować w swoją kadre, gdyż na takie działanie nie posiadają środków finansowych.</p>
38			<p>Brak koncepcji oraz działań włączających przedsiębiorstwa społeczne do grupy biznesu w opisanym obszarze.</p>
39		<p>2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach, s. 74 3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej, s. 84-85</p>	<p>Projekt KSRR wskazuje na potrzebę wsparcia w regionach potencjału w zakresie ubiegania się o środki z programów zarządzanych centralnie przez Komisję Europejską, jednak w zakresie współpracy rządu i JST przewiduje w tym zakresie działania wyłącznie na poziomie lokalnym, pomijając w sposób nieuzasadniony poziom regionalny, który jest w tym przypadku kluczowy (funkcja koordynująca).</p>
40		<p>3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej, s. 85</p>	<p>KSRR wskazuje, że RFR mają być podmiotami udzielającymi bezpośrednio wsparcia zwrotnego. Takie postrzeganie roli RFR stoi w sprzeczności z modelem budowanym dotychczas, również pod egidą MIiR (promującego BGK w roli menadżera funduszy IF 2014-2020). Nie należy zawężać katalogu narzędzi, które mogą wykorzystywać RFR dla realizacji celów, tj. włączenia się w finansowanie realizacji strategii rozwoju województw.</p>
41			<p>KSRR zakłada niewłaściwy podział dziedzin współpracy rządu i jst pomiędzy poziom krajowy, regionalny, lokalny. Przygotowanie uzupełniającej się oferty pomocy zwrotnej, instrumentów finansowych, dotacji zostało zadysponowane na szczebel krajowy, co nie znajduje uzasadnienia w świetle znaczących środków oraz kompetencji już posiadanych przez regiony. Nie przewidziano roli samorządów lokalnych (jako właściciela i decydenta) w strukturach funduszy</p>

			pożyczkowych i poręczeniowych, przy czym już dziś jest ona znacząca.
42			Niejasna jest rola BGK we wzmacnianiu kompetencji samorządów województw i tym samym trudna do oceny i uzasadnienia jest idea opracowania trójstronnego porozumienia samorząd województwa-minister właściwy ds. rozwoju regionalnego-BGK.
43		System realizacji KSRR 2030 Instytucje rządowe, s. 88	Nieuzasadnione jest przypisanie ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego kompetencji w zakresie wydawania zaleceń i rekomendacji na temat przygotowania projektów strategii rozwoju województw (...). Zakres i standard opracowania tych dokumentów określają ustawy – o samorządzie województwa oraz o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Z kolei kompetencje w zakresie określenia zasad, trybu i harmonogramu opracowania strategii rozwoju województwa posiada właściwy sejmik województwa.
44			KSRR ogranicza cel/przedmiot działalności RFR tworzonych w województwach do wykorzystania zasobu środków powracających z poprzedniej perspektywy finansowej (s. 90). KSRR – w sposób nieuzasadniony – wprowadza także katalog obszarów tematycznych dla inwestycji, które mają być współfinansowane z zasobów RFR. To nieuzasadnione zawężenie stoi również w sprzeczności ze (słusznym) stwierdzeniem, iż RFR mają zapewnić finansowanie priorytetów rozwoju określonych w strategiach rozwoju województw. Aby tak się stało, RFR nie mogą ograniczać się wyłącznie do zarządzania środkami wycofanymi z PS 2007-2013 oraz 2014-2020.
45		Polski Fundusz Rozwoju i Regionalne Fundusze Rozwoju, s. 91-92	Działalność BGK opisana w KSRR jest z założenia konkurencyjna wobec RFR mimo, iż KSRR formułuje inną tezę w tym zakresie.
46			Oczekiwanie podjęcia działań dotyczących konsolidacji funduszy pożyczkowych i poręczeniowych oraz ewentualnego rozszerzenia profilu odbiorców winna pozostawać w gestii poszczególnych samorządów i być wyrazem woli i realizacją prawa właścicieli funduszy (struktura właścicielska tych podmiotów jest mocno zróżnicowana, a nierzadko rozbudowana, w tym także obejmuje podmioty prywatne) – nie jest to dziedzina współpracy rządu i jst. Oczekiwanie konsolidacji istniejących funduszy nie ma poparcia w diagnozie KSRR, sama teza powinna być uprzednio przeanalizowana pod kątem celowości, efektywności, a także sprawności systemu wsparcia przedsiębiorczości.
47		Mechanizmy uzgodnień rządu z samorządem terytorialnym, s. 92	Proponowana w projekcie KSRR terytorializacja polityki rozwoju jest pozorna. Zmiana formuły kontraktu terytorialnego, w tym jego podział na kontrakty: programowy i sektorowe, stanowi regres wobec obecnych rozwiązań i utrudni – a nie usprawni – koordynację interwencji. Zasadne jest więc utrzymanie jednego mechanizmu harmonizacji polityk sektorowych realizowanych przez właściwych ministrów w uzgodnieniu z samorządem województwa w danym regionie. Poza tym kontrakt, w odniesieniu do programów UE, powinien być mechanizmem transferu środków finansowych, nie zaś narzędziem kształtowania treści i alokacji regionalnych programów operacyjnych, zastępując w sposób nieuprawniony

			wyniki negocjacji z Komisją Europejską.
48			Przejawem realnego braku terytorializacji polityki rozwoju jest fakultatywny charakter tzw. kontraktów sektorowych. Ich zawarcie zależy tylko od woli właściwych ministrów, zamiast wynikać wprost z KSRR, która powinna ustalać minimalną obligatoryjną listę obszarów tematycznych, w jakich zawierane będą kontrakty.
49	Mechanizmy uzgodnień rządu z samorządem terytorialnym, s. 94		Uruchomienie zaproponowanych w projekcie KSRR porozumień terytorialnych powinno uwzględniać koordynującą rolę samorządów województw. To one będą m.in. gwarantem trafnego określenia działań i instrumentów wsparcia w odniesieniu do zdiagnozowanych wyzwań rozwojowych, przyczyniając się do utrzymania kompleksowości interwencji publicznej. Tej kompleksowości sprzyjać powinny również strategie rozwoju lokalnego, które projekt KSRR w sposób nieuzasadniony deprecjonuje, stwarzając możliwość zastąpienia ich przez niskiej rangi plany działań służące wyłącznie do zawarcia porozumień terytorialnych.
50	Ponadregionalny program skierowany do najsłabszych gospodarczo obszarów (Program 2020+), s. 98		Proponowany w projekcie KSRR Program ponadregionalny 2020+ budzi wątpliwości ze względu na delimitację obszaru wsparcia, która opiera się na nieaktualnych danych i arbitralnie przyjętych kryteriach. Program powinien obejmować cały obszar Polski, zaś aktualizowana regularnie mapa OSI obligatoryjnych powinna określać obszary preferowane do wsparcia, nie zaś wyłącznie uprawnione. Poza tym, biorąc pod uwagę zakres Programu 2020+ (obejmujący głównie przedsięwzięcia o skali lokalnej) należy powierzyć jego realizację samorządom województw (np. dedykowana alokacja w RPO).
51			Terytorialny zasięg Programu 2020+ powinien zostać poszerzony o podregion chojnicki w woj. pomorskim, którego istotna część jest także zagrożona trwałą marginalizacją, co pokazuje mapa na s. 98.
52	Nowe inicjatywy projektowe, s. 117		Planowane są nowe projekty strategiczne „Lokalny crowd-funding” i „Akcelerator Projektów Pilotażowych”, których finansowanie przewiduje się m.in. ze środków RPO. Na chwilę obecną brak takich możliwości. Ponadto opis jest na bardzo dużym poziomie ogólności – powstają wątpliwości: czy planowana jest jedna platforma która będzie zasilana środkami z poziomu krajowego i regionalnego, czy powstanie wiele platform (lokalne / regionalne / tematyczne?); czy zakłada się koordynację platformy/platform crowdfundingowych z poziomu krajowego / regionalnego / lokalnego / przez Beneficjentów?